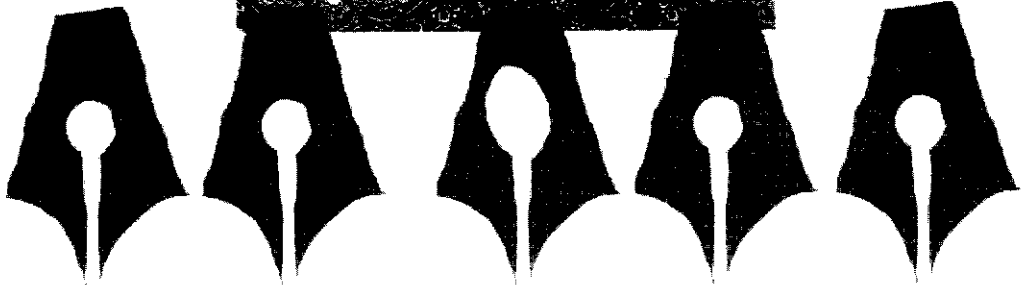
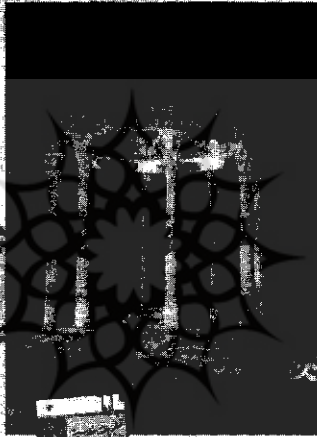

گزارش

المستشارة الثقافية لسفارة الجمهورية الإسلامية الإيرانية
الكويت

اللغة الفارسية في دولة الكويت

چشم‌انداز زبان فارسی در کویت

حسن خاکرند*

با توجه به همسایگی و مجاورت جغرافیایی کویت و ایران و حضور صدها تن از خانواده‌های ایرانی تبار در کویت و فعالیت آنان در مشاغل گوناگون دولتی و غیردولتی و ضرورت حفظ ارزش‌های فرهنگی ایرانی و زبان فارسی در میان نسل دوم و سوم این خانواده‌ها و علیرغم امکانات محدود و جدیدالتأسیس بودن رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در کویت، زبان فارسی از دیدگاه مردم کویت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شیرینی و سهولت فراگیری این زبان باعث شده که خانواده‌های ایرانی تبار، دومین زبان جهان اسلام را به فرزندان خود بیاموزند و با یکدیگر به همین زبان تکلم کنند. استقبال روزافزون فراگیران این زبان، بستری برای تعدد و تنوع کلاس‌ها و افزایش مقاطع تحصیلی آن فراهم ساخته است. گزارشی مختصر از وضعیت این زبان در یک کشور عربی فراهم آمده که پیش روی شماست.

پیشینه زبان فارسی در دانشگاه کویت

تدریس زبان فارسی در این دانشگاه سابقه ۳۰ ساله دارد و به پیش از انقلاب اسلامی ایران برمی گردد که دکتر احمد کمال الدین حلمی تبعه مصر، تنها استاد این زبان و تنها کتاب مورد استفاده فارسی آموزان «الضیاء فی اساسیات قواعد اللغة الفارسیه» تألیف ایشان و چاپ قاهره به سال ۱۹۶۴ بود. این کتاب دارای سه جلد است: جلد اول با معرفی حروف و ساختمان جمله اسمیه و فعلیه و نکره و معرفه و جمع و انواع صفت و ضمائر و اعداد و برخی جملات کوتاه در ۱۶۳ صفحه و جلد دوم با شرح نکات دستوری و معرفی چند شاعر ایرانی به همراه نمونه آثار آنان و جمله های کوتاه مکالمه در ۱۶۰ صفحه و جلد سوم با بیان حروف اضافه و پسوند و پیشوند و تبیین مفصل نکات دستوری در ۱۸۰ صفحه چاپ شده و دارای اغلاط دستوری و چاپی و کلمات مهجور و عبارات نادرست فراوانی است و فارسی آموزان از مجموع این کتاب ۵۰۰ صفحه ای، بیش از ۵۰ صفحه نمی خوانند.

وضعیت فعلی زبان فارسی در دانشگاه کویت

پس از بازنشستگی دکتر حلمی در سال ۱۳۸۰ و بازگشت ایشان به مصر و رایزنی با خانم دکتر سعاد عبدالوهاب، رئیس گروه زبان عربی این دانشگاه و همکاری سفارت و رایزنی ج.ا.ایران در کویت، آقای سمیر ارشدی، مترجم آثار فارسی به عربی، مسئولیت دکتر حلمی را برعهده گرفت. وی قبلاً به مدت هفت سال در دانشگاه دمشق و به مدت یک سال در دانشگاه آزاد لبنان تدریس این زبان را عهده دار بوده است. این درس به صورت اختیاری و شش واحدی ارائه می شود که در دو سال تحصیلی اول و دوم به صورت دو، سه واحدی تقسیم می گردد. دانشجویان کلیه رشته های علمی و ادبی دانشگاه می توانند این واحد را انتخاب کنند. با توجه به اشتراک زیاد این زبان با زبان عربی و تعداد فراوان دانشجویان ایرانی تبار و تدریس آن توسط استاد ایرانی، این زبان معمولاً با استقبال زیاد متقاضیان روبه رو می شود، به گونه ای که ظرفیت کلاس ها در اولین روزهای شروع ثبت نام - برای هر کلاس ۴۰ نفر و هر نیم سال ۱۰۰ نفر - تکمیل می گردد. از طرف دیگر امتناع دانشجویان از انتخاب زبان عبری - به عنوان واحدی اختیاری - مدیریت دانشکده را واداشته است که انتخاب زبان فارسی را محدود کند تا دانشجویان به سمت انتخاب واحد زبان عبری نیز تمایل نشان دهند. در حال حاضر سه

کلاس زبان فارسی در این دانشگاه دایر است که دو کلاس آن در سطح مقدماتی به صورت جداگانه برای دانشجویان دختر و پسر و یک کلاس در سطح بالاتر برای هر دو دسته دانشجویان است. روش تدریس مدرس این زبان بر محاوره و مکالمه استوار است. فارسی‌آموزان، ضمن آشنایی با خواندن و نوشتن مطالب کوتاه، مانند: نامه و مطبوعات و ... با حلاوت و زیبایی این زبان از طریق محاوره آشنا می‌شوند.

گفتنی است تأسیس دپارتمان زبان فارسی این دانشگاه در دست اقدام است و آیین‌نامه تدوین واحدها و کتاب‌های آن تعیین شده و قرار است پس از انتقال دانشکده ادبیات به ساختمان جدید در مجتمع دانشگاهی کویت افتتاح شود. کتابخانه این دانشکده از نظر منابع ادبی فارسی و مطبوعات هنری و فرهنگی فقیر و لازم است در این باره تدبیری اندیشیده شود.

زبان فارسی در مرکز خدمات اجتماعی و آموزشی مداوم وابسته به دانشگاه کویت

این مرکز وابسته به دانشگاه کویت است و کلاس‌های آن در محل دانشگاه تشکیل و توسط استادان ورزیده اداره می‌گردد و تحت عنوان «مرکز خدمة المجتمع والتعليم المستمر» فعالیت می‌کند. این مرکز، دوره‌های کوتاه مدت برای زبان فارسی و رشته‌های هنری و فنی و حرفه‌ای و روان‌شناسی برگزار می‌کند و آموزش زبان فارسی آن به ابتکار رایزنی فرهنگی ایران بوده است که شامل چهار کلاس برای افراد زیر می‌باشد:

کلاس عمومی فارسی مقدماتی با شرکت ۱۲ نفر در محل دانشکده دختران / کلاس فارسی مقدماتی ویژه بانوان با شرکت ۱۵ نفر / کلاس ویژه افسران گارد ساحلی کویت که با توجه به نیاز فراگیری این زبان برای این دسته از افراد، برای برخورد با لنج‌داران و ماهیگیران و قاچاقچیان و افرادی که به صورت غیرمجاز وارد کویت می‌شوند، این کلاس با استقبال خوبی روبه‌روست / کلاس‌های آزاد برای افراد متفرقه با شرکت ۱۰ نفر.

برگزاری کلاس‌های آزاد

رایزنی فرهنگی ج.ا.ایران در کویت با همکاری آکادمی آموزشی سالفورد که یک مؤسسه خصوصی معتبر واقع در یکی از مناطق پرجمعیت کویت است، موفق شده طی

سال گذشته، پنج دوره کلاس‌های مبتدی و یک دوره کلاس متوسطه برای فارسی‌آموزان عرب زبان بر پا کند. در این کلاس‌ها با استفاده از مدرسان ایران و مجموعه کتاب‌های آرفا و بریده‌های مطبوعات و دیگر وسایل کمک آموزشی و سمعی و بصری، علاوه بر آموزش نکات دستوری و نشانه‌های آوایی و آژگان فارسی، با تمرین مداوم، یادگیری و کاربرد محاوره‌ای کلمات را با رعایت قواعد گفتاری آموزش دهد. توجه به مهارت نگارش و نوشتن انشای ساده و مختصر و گنجانیدن تمرین‌های ترجمه و آموزش خط تحریری فارسی با هدایت مدرس از کارآیی خوبی برخوردار بوده است. شرکت‌کنندگان در این دوره‌ها عموماً از کارمندان دولت و معلمان مدارس و بازاریان از کشورهای مختلف عربی می‌باشند. رایزنی فرهنگی علاوه بر تأمین استاد و کتاب و مواد درسی و وسایل کمک آموزشی، نسبت به سازماندهی و تنظیم این دوره‌ها، نظارت کامل دارد. علاوه بر آن رایزنی فرهنگی با گشایش آموزشگاه ایرانیان در منطقه سالمیه کویت، یک کلاس آموزشی با شرکت هشت نفر دایر کرده است.

فعالیت‌های رایزنی فرهنگی ج.ا.ایران در کویت

رایزنی فرهنگی علاوه بر برگزاری کلاس‌های زبان فارسی، در مقاطع مختلف در طول سال، در محل ساختمان جدید خود، سالیانه، نشست‌های متعددی در خصوص شعر، ادبیان، نویسندگان و بزرگان متفکر ایرانی برگزار و به معرفی دستاوردهای علمی و ادبی ایران اقدام می‌کند. در سال گذشته با همکاری دانشگاه کویت و شورای فرهنگ و هنر و ادب این کشور، سمینار دستاوردهای ادبیات کودک ایران برگزار شد که آقای دکتر مهدی محقق، استاد دانشگاه تهران و خانم دکتر فریده پورگیواز دانشگاه شیراز و دکتر نوش آفرین انصاری استاد دانشگاه و از شورای ادبیات کودکان سخنرانی کردند.

همچنین بزرگداشت شاعران نامی ایران مانند فردوسی، سعدی، حافظ، مولوی و... در محل رایزنی و با حضور فرهیختگان و اندیشمندان کویتی و خارجی برگزار می‌گردد.

چشم‌انداز آینده زبان فارسی در کویت

تأسیس گروه زبان و ادبیات شرقی (فارسی و عربی) در سال ۱۹۹۵ به تصویب

ریاست دانشکده ادبیات دانشگاه کویت رسیده و هیئتی متشکل از دکتر السباعی محمد السباعی از دانشگاه عین الشمس مصر، دکتر محمد التونجی از دانشگاه حلب و دکتر احمد کمال الدین حلمی استاد سابق دانشگاه کویت، طی جلسات متعدد، کلیه واحدها و دروس لازم را برگزیده و نام کتب و منابع تحصیلی و آموزشی را تعیین و اهمیت فراگیری این زبان را به عرب زبانان و ایجاد فرصت‌های شغلی فارغ‌التحصیلان گوشزد کرده‌اند.

قرار است پس از انتقال دانشکده ادبیات به ساختمان جدید و فراهم آمدن امکانات آموزشی لازم، این گروه رسماً افتتاح شود. همچنین رایزنی فرهنگی با همکاری وزارت آموزش عالی کویت و همکاری مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در صدد است دوره فوق دیپلم زبان فارسی را در آکادمی آموزشی سالفورد راه‌اندازی کند.

کمیودها و پیشنهادها

منابع آموزشی و کمک آموزشی از مهم‌ترین موارد مورد نیاز آموزشگاه‌های زبان فارسی در کشور کویت است. ارسال سی‌دی و نرم‌افزارهای رایانه‌ای مانند ایران پل نور، آموزش الفبا - ایرانیا و ... ارسال مطبوعات و مجلات ادبی، هنری و فرهنگی، ارسال کتاب‌های شعرا و نویسندگان کلاسیک و معاصر و ادبیات انقلاب اسلامی و کتاب‌های مرجع و فرهنگ لغات، تدوین و تألیف کتاب‌های آموزشی خاص عرب زبانان، دعوت دانشجویان به ایران و شرکت در دوره‌های تکمیلی زبان و ادب فارسی، ارسال مدرس از ایران و غیره از مواردی است که می‌تواند در بهبود و توسعه زبان و ادبیات فارسی در این کشور راهگشا باشد.

پانویس:

* گزارش مذکور از مجموعه گزارش‌های ارسالی از رایزن فرهنگی سابق ج.ا.ایران در کویت (حسن خاکرند) تلفیق شده و پس از تلخیص و ویرایش در اختیار خوانندگان قرار گرفته است.

